

Stemannsgade 2
DK-8900 Randers C
Tlf. 8712 2600
hej@museumoj.dk
www.museumoj.dk

1. maj 2026

Notat vedr. håndtering af skimmelramte arkæologiske genstande

Nærværende dokument forholder sig alene til håndtering af arkæologiske genstande mhp. mulighed for hel eller delvis genåbning af museet.

Museum Østjylland har, som de fleste andre kulturhistoriske museer, benyttet sig af lokale genstandsmagasiner i museets eksisterende rammer, hvor det har været muligt. Med fusionen og oprettelsen af Museum Østjylland i 2011 var der udsigt til, at genstandssamlingen fra det tidligere Djurslands Museum skulle flyttes ind i det moderne Fællesmagasin i Randers.

Samlingen i Norddjurs Kommune indgår således i Museum Østjyllands samlede arbejde med løbende at dokumentere, registrere og flytte genstande på det moderne Fællesmagasin med de krav og forudgående arbejde, det forudsætter. Størstedelen af Nyere Tids samling fra Norddjurs Kommune er nu magasineret, hvorimod flytning af størstedelen af den arkæologiske samling udestår.

Den største del af den arkæologiske samling har været opbevaret på magasin i kælderen og på loftet på museet i Søndergade i Grenå. Samlingen i kælderen blev flyttet i sommeren 2024, hvor ca. 1/3 af samlingen siden er blevet rensat og flyttet på Fællesmagasinet i Randers.

Det har i den proces vist sig, at det nogle typer af genstande med nuværende viden ikke kan renses helt for skimmel uden at destruere forskningspotentialet. Hertil kommer, at samlingen har en størrelse, som gør rensning af det hele økonomisk og ressourcemæssigt svært at gennemføre på nuværende tidspunkt.

Historik om skimmelforekomst i Købmandsgården

Museet i Købmandsgården blev lukket første gang i foråret 2024 grundet forhøjede skimmelværdier. Det blev af daværende konsulent vurderet, at de forhøjede skimmelværdier med overvejende sandsynlighed kunne tilskrives skimmelvækst i kælderen, hvor en stor del af den arkæologiske samling blev opbevaret.

Museet havde på daværende tidspunkt tre medarbejdere, som grundet allergiske reaktioner ikke længere kunne opholde sig i bygningen og dermed ikke kunne udføre deres opgaver. Genstandene blev flyttet fra kælderen, museet blev rengjort og museet genåbnede i sommeren 2024.

Medarbejderne begyndte imidlertid at reagere igen i løbet af efteråret, og der blev indledt et samarbejde med en ny konsulent understøttet af nye målinger og undersøgelser.

Niveauet af skimmel i målinger og fundet af skimmelkilder i gulv- og loftskonstruktion gav i oktober 2025 anledning til, at museet lukkede helt igen, da ledelsen på de foreliggende data ikke længere vurderede, at det var sundhedsmæssigt forsvarligt for medarbejdere at arbejde i bygningen. Der var samtidig en formodning om, at skimmelvæksten var nedbrydende for bygningen.

Der har under hele forløbet været samarbejde mellem Ejendomscenter Norddjurs og museets medarbejdere og ledelse, herunder arbejdsmiljøleder. Der foregår nu et særskilt arbejde med sanering og

genopbygning af Købmandsgårdens stueetage, hvor dele af væg- og gulvkonstruktionen er ramt af skimmelvækst. Da der er tale om en fredet bygning, skal de destruktive, såvel som de genetablerende indsatser, godkendes af Slots- og Kulturstyrelsen.

Hvornår kan vi genåbne museet?

Da museet allerede har været lukket ned over to omgange til gene for både medarbejdere og museets brugere – samt samarbejdspartnere og andre aktører lokalt, er det nødvendigt at sikre forholdene bedst muligt, før det igen åbnes helt eller delvist.

Der foretages i uge 19 nye målinger af skimmelniveauet i den del af Købmandsgården, hvor der indtil videre ikke er konstateret forhøjede værdier af skimmelniveauet eller skimmelvækst. Formålet med målingerne er at undersøge, om niveauet i den del er steget under nedlukningen, eller det fortsat vurderes forsvarligt at genåbne der, mens den øvrige del saneres endeligt og genopbygges.

Såfremt der ikke er målt uforholdsvist stigning i skimmelniveauet, forudsætter vi, at der er tale om forurening fra de tilstødende lokaler, som kan saneres ved rengøring. Man vil ved en forsegling til den øvrige del af bygningen kunne åbne delvist.

Løftet i Købmandsgården er ikke egnet til anvendelse som magasin for hverken bygning eller genstande. Flytning af de arkæologiske genstande er desuden en forudsætning for at kunne sanere loftet for skimmel.

Værdien de arkæologiske genstande (Bilag 1)

Som statsanerkendt museum er Museum Østjylland forpligtet til at indsamle relevante genstande samt sikre og bevare disse. Samlingerne i de skimmelramte magasiner omfatter ca. 80% af alle arkæologiske fund fra Norddjursland frembragt af museet i Grenaa.

Mange af fundene er unikke ikke kun i lokal, men også i national og international sammenhæng. De er centrale for museets formidling af og forskning i Norddjurs' historie fra istiden til i dag. På grund af samlingens betydning har det alene i de sidste 12 år været muligt for Museum Østjylland at tilvejebringe ca. 15 mio. kroner i eksterne midler til forskning.

Fundene er desuden afgørende for den lokale identitetsdannelse, de rummer et stort potentiale mht. turismeudviklingen, og de er væsentlige for muligheden for fortsat at kunne sætte Norddjursland på det europæiske landkort.

En anbefaling af længerevarende midlertidig løsning på opbevaring af genstande (Bilag 2)

Når genstandene er flyttet, vil der ske en systematisk gennemgang, hvor noget vil blive rensset, noget kan evt. udskilles til kassation, og en mindre del, som ikke kan renses vil skulle opbevares særskilt på længere sigt, da det ikke kan flyttes til Fællesmagasinet, hvis det er indeholder skimmel.

Udgift til opbevaring af genstandene (Bilag 3)

Der er udover husleje over en årrække, tale om etableringsomkostninger ved udflytning af genstandene.

Løsning for en 5-årig periode:

Husleje/drift årligt 63.000 kr. samt etableringsudgifter 334.000 kr. det første år.

År 1: 397.000 kr.

År 2-5: 252.000 kr.

Beløber sig til samlet til 649.000 kr.

Løsning for en 10-årig periode:

Husleje årligt/drift 63.000 kr. samt etableringsudgifter 334.000 kr. det første år.

År 1: 397.000 kr.

År 2-10: 567.000 kr.

Beløber sig til samlet til 964.000 kr.

